

DE 5, POLITISKA FÅNGAR I USA

Cyniskt justitiemord i Atlanta.

Tomas Widén

Omedelbart efter att De 5 - Antonio Guerrero, Fernando González, Gerardo Hernández, Ramón Labañino och René González - gripits i Miami i september 1998 och satts i isoleringsceller började högerextrema kretsar, medier och FBI leta efter sätt att knyta någon av dem till Kubas nedskjutning i februari 1996 av två cessnaplan över kubanskt territorialvatten. Den skedde efter att Kuba utfärdat upprepade varningar mot provokativa inflygningar över sitt territorium under flera år. Efter att varningar över radio den 24 februari till tre plan på inflygning nonchalerats av deras besättningar, sköts två ner.

Efter åtta månader kom åklagarna fram till att så också åtala Gerardo Hernández för "konspiration i syfte att begå mord av första graden". Syftet var att kunna hävda att nedskjutningarna 1996 handlade om överlagt mord och att Gerardo var skyldig tillsammans med kubanska myndigheter. De extrema exilgrupperna i Miami jublade över de perspektiv som öppnade sig: om någon av De 5 skulle dömas för mord skulle grunden vara lagd för åtal också mot Kubas militära och politiska ledning. Det bidrog till att piska upp hatstämningen i Miami och hetsen mot De 5. Det stärkte samtidigt jurymedlemmarnas insikt att ett utslag som gick den mäktiga och våldsbenägna exilkubanska högern emot, skulle vara synnerligen ohälsosamt.

Juryn struntade i "oöverstigliga hinder"

Problemet var bara att anklagelsen mot Gerardo Hernández led av skriande brist på bevisgrund. Och rättens ordförande Joan Lenard instruerade juryn i Miami att en fällande dom mot Gerardo Hernández måste basera sig på övertygelsen att han från Miami medverkat i ett beslut i Havanna vars syfte var att ta livet av människor, och i detta fall genom att skjuta ned planen över internationellt vatten. Denna instruktion betraktade åklagarna som "ett oöverstigligt hinder" för en fällande dom. De vände sig till appellationsdomstolen i Atlanta för att få Lenard's instruktion upphävd, men begäran avslogs.

Men det absurda inträffade att juryn inte såg det som åklagarna sett – det "oöverstigliga hindret" – utan fann att det stod utom varje rimligt tvivel att Gerardo Hernández deltagit i en sammansvärjning syftande till mord. Flera i juryn var mycket tveksamma och särskilt en stretade länge emot. Trycket från majoriteten som förstod att en friande dom skulle medföra avsevärda risker, blev för starkt. De mäktiga och våldsamma extrema exilgrupperna hade tydligt klargjort vad som förväntades av juryn. Och åklagarna hade utpekade De 5 som fiender "som kommit till USA för att förstöra vårt land". Oenighet inom juryn skulle ha medfört ny rättegång och de skulle ha anklagats för att

Omedelbar demonstration i Vancouver

ha svikit sin patriotiska plikt och gått kommunisternas ärenden. Så fungerade den rättsupplösande mekanism som härrörde ur den hotfulla situationen, och vars uppenbara påverkan på rättegången i Miami 2001 föranledde en enig tredomarpanel i appellationsdomstolen i Atlanta att i augusti 2005 riva upp domarna och beordra en ny rättegång på annan plats.

Domare och jury under press

Också rättens ordförande, Joan Lenard, utsattes för tryck från de exilkubanska extremisterna. Efter det att juryn fattat det absurda beslutet att det stod utom varje rimligt tvivel att Gerardo var skyldig till att ha deltagit i en mordkonspiration, hade hon en möjlighet att agera mot bakgrund av den instruktionen hon givit juryn. Men hon avstod. Istället utmätte hon på denna åtalpunkt straffet livstids fängelse.

Liksom juryns medlemmar levde och verkade Joan Lenard i Miami. Hon hade sin och makens karriär och hälsa att tänka på. Under rättegången hade hon vid fem tillfällen avslagit försvarets begäran att flytta den till annan plats än Miami. Appellationsdomstolen fastslog i sin dom 2005 att den borde ha flyttats. Omständigheterna i Miami omöjliggjorde inte bara en rättvis jury utan också en rättvis domare!

Efter appellationsdomstolens utslag i augusti 2005 om att riva upp Miami-domstolens beslut, överklagade åklagarna med stöd av justitiedepartementet och en ny process inleddes med en tolvdomarpanel i Atlanta. Den utsattes i sin tur för starka påtryckningar från Washington och levererade i augusti 2006 en dom som förklarade att Miami fungerat bra som rättegångsplats. Den tidigare tredomarpanelen Birch, Kravitch och Oakes kördes över totalt. Av dem

ingick de två första också i tolvdomarpanelen vilket ledde till röstsiffrorna 10-2 med en grundlig reservation från Birch och Kravitch. Deras tidigare dom hade rönt stor uppskattning bland jurister och det nya utslaget måste ha varit omskakande. Tio kollegor hade antingen dukat under för det politiska trycket eller låtit egna anti-kubanska uppfattningar korrumpiera juridiken. De hanterade denna erfarenhet olika i den nya tredomarepanel som sedan skulle behandla de fems överklaganden rörande rättegångsfel, åtalspunkter och straffsatser. Där ingick nu William Pryor som utnämnts av president Bush 2003, mot Demokratiska Partiets kraftiga protester på grund av Pryors uttalade politiska anknytning. Det blev reaktionären Pryor som fattade rodret och pennan i den nya tredomarpanelen.

2 gånger livstid, utan grund

I sitt domslut den 4 juni 2008 fann den inte anledning att kritisera någon av de fällande domarna från Miami. Dock ansåg den i tre fall att för hårda straff utmätts. Det gäller Antonio Guerrero och Ramón Labañino som fick livstids fängelse för "konspiration till spioneri riktat mot USA:s försvar". Det ska nu lindras därför att de aldrig var i närheten av säkerhetsklassat material. Straffet för Fernando González, som fick 19 år för att "utan att anmäla saken verkat som agent för främmande makt", för falska identitetshandlingar samt för att ha gjort upp med andra om detta, ska också lindras, även för att han inte haft den ledande roll som han tillskrevs i Miami domen 2001.

Årets domslut i Atlanta innebär att frågan om straffsatserna för Fernando, Antonio och Ramón skickas tillbaka till Miami för ny straffutmätning. För Gerardo och René står dock de fällande domarna och straffsatserna kvar: Två gånger livstid plus 15 år för Gerardo, 15 år för René.

Vad gäller "konspiration till mord" reserverar sig domare Kravitch och motiverar sig utförligt. Hon påvisar det orimliga i uppfattningen att det står ställt utom varje rimligt tvivel att Gerardo deltagit i en konspiration för att begå mord. Hon visar även på orimligheten i att påstå att en sådan konspiration överhuvudtaget måste ha förelegat.

Liksom Pontius Pilatus

Även Stanley Birch kommenterar "konspiration till mord". Han påstår att anklagelsen är hårdragen men gör ändå som Pryor, och hävdar genom vaga, långsökta resonemang att juryns slutsats var "rimlig" och att i tveksamma fall åklagarnas mening ska ha "förtur". Birch andas dåligt samvete och menar att Miami rättegången borde ha tagits om på annan ort och hoppas att Högsta Domstolen ska pröva saken. Han orkar dock inte stå för att mordåtalet var uppenbart orimligt. För han inser de våldsamma reaktioner från Miami-högern som skulle ha blivit följderna om ställt sig på Phyllis Kravitch's sida och förvandlat 2-1 till 1-2. Tanken går till Pontius Pilatus.

Samtidigt som Ramón och Antonio nu kommer att få sina livstidsstraff vad gäller åtalspunkten sammansvärjning för att begå spioneri omprövade, så förvägras detta Gerardo. Motiveringen är att han ändå har sitt andra livstidsstraff för sammansvärjning för att begå mord, så en strafflindring på

spioneripunkten skulle sakna betydelse.

Felaktiga domar fastslås

De 5 har aldrig begått eller förberett något som kan beskrivas som spioneri. De dömdes i Miami för att de skulle ha haft för avsikt att göra det i framtiden, vilket de energiskt tillbakavisat. Nu har domstolen i Atlanta hävdade att livstidsstraff för tre av dem är felaktiga, eftersom de aldrig begick spioneri och aldrig var i närheten av säkerhetsklassade handlingar. Det betyder att om de nya straffsatserna enligt lagens riktlinjer borde skäras radikalt och med tanke på att de suttit inne i tio år och att möjlighet finns till tidigare frigivning (om de varit "skötsamma") så skulle ett tillräckligt kraftigt tryck från solidaritetsrörelsen kunna pressa fram en frigivning.

Men detta gäller inte för Gerardo. Och det finns all anledning att förmoda olika former av starka påtryckningar bakom detta. Domslutet att han tillsammans med myndighetspersoner konspirerat för att begå mord står därmed till förfogande för åtal mot kubanska ledare i samband med verkställandet av den aggression som utannonserats av "Commission for Assistance to a Free Cuba".

Allt för att försöka komma åt Kuba

Efter domen i Miami 2001 har två kubanska stridsflygare och ett militärt befäl åtalats i sin frånvaro för nedskjutningen av cessenplanen 1996. I Miami-pressen förekom efter de fällande domarna 2001 spekulationer om möjligheten att moraliskt bryta ner Gerardo. En representant för FBI lanserade nu förhoppningen att när appellationsprocessen väl slutförts och Gerardo sitter där med livstidsstraffen orubbede, så kommer han att bli förhandlingsvillig och i utbyte mot strafflindring börja säga sådant som kan vara användbara i aggressionen mot Kuba. Försöken att bryta ner honom kommer att intensifieras.

Gerardo och hans kamrater har redan utsatts för tortyrliknande behandling. Det började med den exempellösa isoleringen i 18 månader under häktningstiden. När Bush-regeringen anföll Irak sattes De 5, var och en i sitt fängelse, på nytt i isolering, i minimala celler med påslagna lysrör dygnet runt och i bara kalsonger och undertröja. Totalt besöksförbud gällde, även för advokaterna. Beslutet kom "uppifrån", motiverat av "nationella säkerhetsskäl". Det skulle gälla i tolv månader, och därefter omprövas. Det handlade alltså om en möjligen obegränsad isolering under tortyrliknande former. Att Gerardo och René nekats besök av sina hustrur är också uttryck för försöken att bryta ner dem.

Men alla De 5 har under fängelsetiden upprätthållit samma höga moral som i rättegångssalen i Miami. De har inte begått några omoraliska handlingar, de har verkat för att skydda människor på Kuba, och i USA, mot högerextremisternas terrorism och militärt uppbackad aggression från USA. Det var naturligt, hedersamt och lovvärt. Därför förenas idag så många kyrkliga, fackliga och parlamentariska församlingar med solidaritetsrörelsen i världen, i anständighetens och rättvisans namn, kring kravet att De 5 omedelbart frigges!